

Ravinteita viljelyyn ja viherrakentamiseen

Hevosenlannan, kompostin ja mädätysjäännöksen ravinteiden hyödyntäminen ja siinä huomioon otavat asiat.

Helmet Pirtti, Kuopio 28.3.2017

Pentti Seuri
Tutkija, Luke

pentti.seuri@luke

Hevoslanta Suomessa

- Suomessa muodostui noin 1,0 miljoonaa kuutiometriä hevoslantaan vuonna 2014

Lantatyyppi	Hevoset	Ponit
Laidunlanta	217 000	25 000
Kuivikelanta	602 000	69 000
Kuivikepohjalanta	93 000	11 000
Yhteensä	912 000	105 000

- Suurimmat hevos- ja myös lantatihentymät ovat pääkaupunkiseudulla sekä Turun, Tampereen, Lahden, Jyväskylän, Kuopion, Vaasan ja Oulun seuduilla

Hevostiheys Suomessa (Vartiainen & Pussinen 2007)

Hevosenlannan ravinnesisältö

Yhden hevosen vuotuinen lanta:

- Tilavuus 10 – 17 kuutiometriä (12 kuutiometriä lantalavaatimus, 17?)
- Fosforia 10 kg (8 -16 kg)
- Typpeä 50 kg (42 – 95 kg)
- Kaliumia 75 kg (50 – 107 kg)

Lanta tulisi ensisijaisesti käyttää lannoitteena, vasta toissijaisesti energiana!

Hevoselannan levityksen peltoala?

Maatalouden ympäristönormien puolesta yksittäisenä vuotena hevoselantaa voi levittää n. kolmen hevosen vuotuinen lantamäärä (30 – 50 kuutiometriä)

⇒ 170 kg/ha typpeä (nitraattidirektiivi)

Mikäli lantaa levitetään jatkuvasti samalle peltolohkelle, rajoitteeksi muodostuu fosfori, yleisimmin fosforin sallittu käyttömäärä vastaa vuosittain 1-2 hevosta/ha (10 – 20 kg).

Viherrakentamisessa kerralla käytettävä hevoselantamäärä voi olla suurempikin, kuin kolmen hevosen vuotuinen lantamäärä (3-5 hevosta).

Hevoselannan ominaispiirteitä 1/2

- Lanta lähes poikkeuksetta kuivikelantaa
  - Kuivikkeiden määrä yleensä suuri verrattuna muiden kotieläinten lantoihin
  - Kuivikkeiden ominaisuudet heijastuvat lannan lannoitusvaikutukseen
  - Hevoselannan typpilannoitusvaikutus jokseenkin aina riittämätön edes suurimmalla käyttömäärällä (50 kuutiometriä lantaa)
- => Lisätyypen tarve lähes poikkeuksetta

Hevosenlannan ominaispiirteitä 2/2

Hevosenlannassa runsaasti itäviä rikkakasveja:

- hevosen ruuansulatuselimistö ei tuhoa (hampaat)
- kuivikkeet (olki)
- rehuntähteet (käsittelemätön vilja, heinä)

⇒ Hukkakaurariski

Hevosen loiset

- hevosten sisäloiset kulkeutuvat lannan mukana
- Käytännön merkitystä vain hevosten laidunnuksessa

⇒ Hevosenlantaa ei tule levittää kasvavalle nurmelle (laitumelle), eikä syötäville vihanneksille

Hevoselannan käyttö peltoviljelyssä 1/3

- Runsaan kuivikemäärän vuoksi typen vapautuminen tapahtuu hitaasti (typpeä sitoutuu hajoavan kuivikkeen hajoamisprosessiin)
- Hidas vapautuminen ei ole eduksi nopeasti kehittyvien kasvien (viljat, öljykasvit) kasvatuksessa
=>typen niukkuutta nopean kasvun vaiheessa, tarpeettomasti tuleentumisvaiheessa
- Pitkän kasvukauden kasveilla eduksi
=> nurmi, peruna

Hevoselannan käyttö peltoviljelyssä 2/3

- Paras hyöty lannoituksesta saadaan kevätlevityksestä, jossa lanta muokataan vähintään äestämällä peltoon; lautasäestys ja kyntö parantavat sekoittumista
- Lantaa voidaan levittää myöhemminkin, mutta levittäessä tulisi välttää korkeita lämpötiloja, suoraa auringonpaistetta ja tuulta (typpi haihtuu)
- Lannan välitön multaus on aina tarpeen, mieluiten kyntämällä tai lautasmuokkaimella (-äkeellä)
- Levityksen jälkeen tulisi peltoon perustaa kasvusto;
- ei mielellään enää elokuun jälkeen levitystä

Hevosenlannan käyttö peltoviljelyssä 3/3

- Lisälannoitus annetaan normaalisti kylvölannoittimella kylvön yhteydessä
- Lisätyypen tarve pienin turvekuivituksessa, suurin olkikuivituksessa; purut siltä väliltä

Lannan esikäsitteily: kompostointi, mädätys

- Hevosenlannan ominaisuuksia voidaan jossain määrin muokata lannan esikäsitteilyllä
- Kompostoinnissa lannan annetaan hajota hapellisessa mikrobitoiminnassa
- Mädätyksessä lannan hajoaminen tapahtuu hapettomissa olosuhteissa

Kompostointi

- Kompostoinnissa lannan lämpötila kohoaa n. 50 – 65 asteeseen
- Aumassa, jota ei sekoiteta perustamisen jälkeen, kompostoituminen kestää n. 3 kk
- Mikäli kuivikkeena on jotakin muuta kuin turvetta, typpitappiot voivat muodostua suuriksi (30 – 50 %)
- Komposti voi kärsiä liiasta kuivuudesta tai märkydestä, kyettävä säätämään (kastelu, peittäminen)
- Tuhoaa rikkasiemeniä ja loisia; teho ei täydellinen

Mädätys

- Yleensä mielekäs vain biokaasun talteenoton yhteydessä (biokaasureaktorissa)
- Tehokas rikkakasvisiementen itämiskyvyn tuhoamiseen, samoin hygienian parantamiseen (loiset, bakteerit)
- Mädätysjäännös yleensä lähes hajutonta
- Typpi muuttuu ammoniakiksi ja saattaa haihtua

Esikäsittelyjen vaikutuksia

- Mädätteen typpilannoitusvaikutus voimakkaampi kuin lannan tai kompostin
- Kompostoinnin hyödyt eivät välttämättä korvaa kustannuksia
- Kompostin lannoitusvaikutus ei oleellisesti poikkea lannan lannoitusominaisuuksista

Lantalogistiikka

Hevosenlanta syntyy ympäri vuoden (kesälläkin),
levitysjankohdat ovat rajalliset

⇒ Lannan varastointi avainasemassa

Mikäli talli on etäällä käyttöalueista (pellot), tulisi harkita
varastointia peltojen läheisyydessä

⇒ yhteislantalat, yhteiskuljetukset, lantaurakoitsijat

Kompostoinnilla voidaan parantaa käsiteltävyyttä ja pienentää
levityksen aikaisia ravinnetappioita, joustavuutta
levitysjankokohtaan

Kiitos!

